C/2026/3927

1.9.2026

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 10 iulie 2026

privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Letoniei

(C/2026/3927)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului ([1]), în special articolul 3 alineatul (3),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

(1) Regulamentul (UE) 2024/1263 precizează obiectivele cadrului de guvernanță economică, care constau în promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, a unei creșteri durabile și incluzive și a rezilienței prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și în prevenirea deficitelor publice excesive. Regulamentul menționat prevede obligația Consiliului și a Comisiei de a asigura o supraveghere multilaterală în contextul semestrului european, în conformitate cu obiectivele și cerințele prevăzute în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Semestrul european presupune, în special, formularea și supravegherea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări.

([1]) Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului (JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

(2) La 25 noiembrie 2025, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2026 al Letoniei. La aceeași dată, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2026, în care nu a identificat Letonia ca fiind unul dintre statele membre pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro, o recomandare de recomandare a Consiliului referitoare la capitalul uman în Uniunea Europeană și o propunere de raport comun privind ocuparea forței de muncă pentru 2026, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro ([2]) la 21 aprilie 2026, iar Raportul comun privind ocuparea forței de muncă și Recomandarea referitoare la capitalul uman la 9 martie 2026.

(3) La 29 ianuarie 2025, Comisia a publicat Busola pentru competitivitate, un cadru strategic care urmărește să stimuleze competitivitatea la nivel mondial a Uniunii în următorii cinci ani. În acest document sunt identificate cele trei imperative de transformare în materie de inovare, decarbonizare și competitivitate, precum și securitatea ca piloni esențiali pentru o creștere economică durabilă. De la publicarea sa, Busola pentru competitivitate a stat la baza activității semestrului european, ceea ce asigură faptul că politicile economice ale statelor membre sunt coerente cu obiectivele strategice ale UE, creând o abordare unificată a guvernanței economice care promovează creșterea durabilă, inovarea și reziliența în întreaga Uniune.

(4) În 2026, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să se desfășoare în paralel cu etapa finală a punerii în aplicare a Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) ([3]). Planurile de redresare și reziliență (PNRR), împreună cu finanțarea oferită în cadrul politicii de coeziune, au fost esențiale pentru realizarea priorităților de politică ale semestrului european, deoarece planurile trebuiau să abordeze în mod eficace toate provocările sau o parte semnificativă a provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări emise în ciclurile recente, iar programele finanțate prin politica europeană de coeziune trebuiau să țină seama de recomandările specifice fiecărei țări. Pe măsură ce MRR se apropie de sfârșitul duratei sale de viață, rămâne esențial să se asigure continuitatea și valorificarea reformelor și a investițiilor sprijinite și puse în aplicare în cadrul MRR, în special a celor care contribuie la abordarea provocărilor identificate în recomandările specifice fiecărei țări.

(5) La 3 iunie 2026, Comisia a publicat raportul de țară din 2026 pentru Letonia. În acesta, s-au evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice acestei țări din 2025 și s-a făcut bilanțul implementării de către Letonia a PNRR. Pe baza analizei respective, raportul de țară a identificat cele mai presante provocări cu care se confruntă Letonia. De asemenea, în raportul de țară s-au evaluat progresele realizate de Letonia în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

(6) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a adoptat, pe baza evaluării și a recomandării Comisiei, o recomandare de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Letoniei ([4]). Planul vizează perioada cuprinsă între 2025 și 2028 și prezintă o ajustare bugetară repartizată pe patru ani. Consiliul a recomandat următoarele rate maxime de creștere a cheltuielilor nete: 5,9 % în 2025, 3,6 % în 2026, 3,4 % în 2027 și 3,3 % în 2028, ceea ce corespunde ratelor maxime de creștere cumulate calculate prin raportare la anul de bază 2023 de 15,5 % în 2025, 19,7 % în 2026, 23,8 % în 2027 și 27,9 % în 2028.

([2]) JO C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.
([3]) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Letoniei (JO C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/652/oj).

(7) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și repercusiunile acestuia constituie o provocare existențială pentru Uniunea Europeană. Comisia a invitat statele membre să solicite activarea clauzei derogatorii naționale prevăzute în Pactul de stabilitate și de creștere într-un mod coordonat, pentru a sprijini eforturile UE de obținere a unei creșteri rapide și semnificative a cheltuielilor pentru apărare ([5]), iar această propunere a fost salutată de Consiliul European reunit la 6 martie 2025. În urma solicitării Letoniei, Consiliul a adoptat, la 8 iulie 2025, la recomandarea Comisiei, o recomandare care îi permite Letoniei să se abată de la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate ([6]). Perioada în care este activată clauza derogatorie națională (2025-2028) îi permite Letoniei să acorde din nou prioritate cheltuielilor publice sau să crească veniturile publice, astfel încât cheltuielile de apărare mai mari pe o perioadă mai îndelungată să nu pună în pericol sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu.

(8) La 30 aprilie 2026, Letonia și-a prezentat raportul anual pentru 2026 privind progresele înregistrate ([7]) referitor la respectarea ratelor maxime de creștere recomandate ale cheltuielilor nete și la punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor care răspund principalelor provocări identificate în recomandările specifice adresate fiecărei țări din cadrul semestrului european. Raportul anual privind progresele înregistrate reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Letonia cu privire la progresele realizate în ceea ce privește implementarea planului său de redresare și reziliență în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(9) Creșterea PIB real în anul 2025 a fost de 2,1 %, iar inflația IAPC a fost de 3,8 %. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2026, se estimează că PIB real va crește cu 1,4 % în 2026 și cu 1,6 % în 2027, iar inflația IAPC va fi de 3,6 % în 2026 și de 2,2 % în 2027.

(10) Din datele furnizate de Eurostat ([8]) reiese că deficitul public al Letoniei a crescut de la 1,8 % din PIB în 2024 la 2,5 % în 2025. Creșterea deficitului din 2025 reflectă în principal impactul bugetar negativ al reformei impozitului pe venitul persoanelor fizice și o reducere a veniturilor din proprietate, afectate de scăderea plăților de dividende de la întreprinderile deținute de stat și de scăderea veniturilor din dobânzi. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2026 estimează că deficitul va fi de 3,3 % din PIB în 2026 și de 4,3 % din PIB în 2027. Creșterea din 2026 reflectă în principal creșterea investițiilor (inclusiv în domeniul apărării), creșterea costurilor cu dobânzile și creșterea continuă a transferurilor sociale, în mare parte din cauza faptului că indexarea pensiilor și a prestațiilor depășește creșterea economică, precum și din cauza creșterii numărului de beneficiari de pensii. Creșterea suplimentară a deficitului în 2027 reflectă în principal efectele persistente ale reformei impozitului pe venitul persoanelor fizice și ale scăderii veniturilor din proprietate, precum și o creștere accentuată a cheltuielilor pentru apărare, alături de creșterea puternică continuă a transferurilor sociale.

(11) Pe baza estimărilor Comisiei, orientarea bugetară ([9]), care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, a fost una expansionistă în 2025, de 1,1 % din PIB. Se preconizează că aceasta va continua să fie expansionistă, de 1,5 % din PIB în 2026 și în mare măsură neutră în 2027.

([5]) Comunicarea Comisiei intitulată „Integrarea unei creșteri a cheltuielilor pentru apărare în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere”, Bruxelles, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.

([6]) Recomandarea Consiliului din 8 iulie 2025 care permite Letoniei să se abată de la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete stabilite de Consiliu în temeiul Regulamentului (UE) 2024/1263 (Activarea clauzei derogatorii naționale) (JO C, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3970/oj).

([7]) Rapoartele anuale privind progresele înregistrate pentru 2026 sunt disponibile la adresa: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([8]) Euroindicatorii Eurostat, 22.4.2026.

([9]) Orientarea bugetară este definită ca o măsură a variației anuale a poziției bugetare subiacente a administrației publice. Scopul său este de a evalua impulsul economic generat de politicile bugetare, atât de cele finanțate la nivel național, cât și de cele finanțate din bugetul UE. Orientarea bugetară este măsurată ca diferența dintre (i) creșterea potențială pe termen mediu și (ii) variația cheltuielilor primare, fără măsurile discreționare privind veniturile și incluzând cheltuielile finanțate printr-un sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii.

(12) Din datele furnizate de Eurostat ([10]) reiese că datoria publică a Letoniei a crescut de la 46,2 % din PIB la sfârșitul anului 2024 la 46,9 % din PIB la sfârșitul anului 2025. Creșterea ratei datoriei în 2025 se explică în principal prin deficitul bugetar și printr-o ajustare datorie-deficit pozitivă. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2026 estimează că ponderea datoriei în PIB va crește la 48,8 % până la sfârșitul anului 2026 și va continua să crească la 53,8 % până la sfârșitul anului 2027. Creșterile din 2026 și 2027 reflectă în principal deficitele primare ridicate și ajustările ascendente datorie-deficit influențate de viitoarele răscumpărări de euro-obligațiuni.

(13) Conform datelor Eurostat ([11]), cheltuielile publice totale pentru apărare în Letonia au fost de 3,2 % din PIB în 2025, ceea ce corespunde unei creșteri de 0,7 puncte procentuale din PIB în comparație cu anul de referință 2021. Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2026, se preconizează că acestea vor fi de 4,1 % din PIB în 2026, ceea ce corespunde unei creșteri de 1,7 puncte procentuale din PIB comparativ cu 2021 ([12]).

(14) Uniunea se confruntă în continuare cu riscuri de întreruperi ale aprovizionării cu energie și de volatilitate ridicată a prețurilor, exacerbate de tensiunile geopolitice care afectează piețele mondiale ale petrolului și gazelor. Experiența dobândită în urma crizei energetice din perioada 2022-2023 a arătat că măsurile ample și nedirecționate implică costuri bugetare mari și sunt ineficiente din punct de vedere social și economic. De la izbucnirea războiului în Orientul Mijlociu în februarie 2026, Letonia a adoptat măsuri de politică bugetară pentru a atenua impactul prețurilor ridicate la energie asupra gospodăriilor și întreprinderilor ([13]). Printre acestea se numără o reducere nedirecționată a accizelor la combustibilul diesel și o reducere direcționată a accizei la combustibilul diesel folosit în agricultură, ambele aplicabile de la 1 aprilie la 30 iunie 2026. Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2026, costul bugetar al acestor măsuri ar urma să fie de mai puțin de 0,1 % din PIB în 2026. Potrivit estimărilor Comisiei, dacă aceste măsuri vor rămâne în vigoare până la sfârșitul anului 2026, costul lor bugetar se va ridica la 0,1 % din PIB în 2026.

(15) Pe baza calculelor Comisiei, cheltuielile nete ale Letoniei au crescut cu 5,0 % în 2025 și cu 10,2 %, cumulat, în 2024 și 2025. Creșterea cheltuielilor nete în 2025 se situează sub rata maximă de creștere recomandată. Dacă se iau în considerare împreună anii 2024 și 2025, rata de creștere cumulată a cheltuielilor nete este, de asemenea, inferioară ratei maxime de creștere recomandate.

(16) Pe baza calculelor Comisiei, se preconizează o creștere a cheltuielilor nete ale Letoniei de 6,7 % în 2026 și, cumulat, de 17,5 % în 2024, 2025 și 2026. Creșterea preconizată a cheltuielilor nete în 2026 depășește rata maximă de creștere recomandată, ceea ce corespunde unei abateri de 1,2 % din PIB în termeni anuali. Dacă se iau în considerare împreună anii 2024, 2025 și 2026, rata proiectată de creștere cumulată a cheltuielilor nete este inferioară ratei maxime de creștere recomandate ([14]).

([10]) Euroindicatorii Eurostat, 22.4.2026.
([11]) Eurostat, Cheltuielile administrațiilor publice în funcție de clasificarea funcțiunilor guvernamentale (COFOG).
([12]) Definiția NATO pentru cheltuielile de apărare diferă de definiția COFOG pentru apărare. În plus, ar putea exista diferențe din cauza momentului înregistrării cheltuielilor, în special a celor cu echipamentele militare, deoarece raportarea NATO nu urmează normele conturilor naționale privind momentul înregistrării.
([13]) Acest lucru reflectă situația de la data-limită a previziunilor Comisiei din primăvara anului 2026 (4 mai 2026).
([14]) Având în vedere că Letonia beneficiază de flexibilitate în temeiul clauzei derogatorii naționale, evaluarea conformității se axează pe această din urmă comparație.

(17) La 3 iunie 2026, Comisia a adoptat un raport în temeiul articolului 126 alineatul (3) din TFUE ([15]). În acest raport a fost analizată situația Letoniei în ceea ce privește criteriul deficitului, întrucât deficitul său public planificat pentru 2026 depășește valoarea de referință de 3 % din PIB. Raportul a concluzionat că, luând în considerare toți factorii relevanți, după caz, Letonia îndeplinește criteriul deficitului. Având vedere aceste elemente și după analizarea avizului Comitetului economic și financiar instituit în temeiul articolului 126 alineatul (4) din TFUE, Comisia nu a propus deschiderea unei proceduri aplicabile deficitelor excesive.

(18) Finanțele publice se află sub presiune să facă față nevoilor în materie de cheltuieli structurale. Bugetul anual actual și cadrul bugetar pe termen mediu includ angajamente de creștere a cheltuielilor pentru apărare finanțate prin îndatorare, dar nu asigură finanțare suficientă pentru îngrijirile de sănătate și protecția socială. Cheltuielile publice scăzute destinate îngrijirilor de sănătate continuă să aibă un impact negativ asupra accesibilității acestor îngrijiri și, potrivit preconizărilor, adecvarea pensiilor va rămâne foarte scăzută pe termen mediu și lung. Asigurarea unei finanțări adecvate pentru prioritățile-cheie, menținând în același timp sustenabilitatea finanțelor publice, necesită o abordare globală care să includă creșterea veniturilor fiscale, reducerea economiei subterane și sporirea eficienței cheltuielilor.

(19) În plus, ca stat membru situat la frontiera externă estică a UE, Letonia se confruntă cu presiuni în materie de cheltuieli legate de apărare și de reziliența împotriva amenințărilor hibride, cum ar fi perturbările informatice ale infrastructurii critice și incursiunile dronelor, precum și cu provocări specifice care afectează dinamica dezvoltării economice și sociale. Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei nu numai că exacerbează unele dintre provocările structurale existente, ci și sporește presiunile în materie de securitate, perturbă activitățile economice transfrontaliere și reduce atractivitatea investițiilor. Deși Letonia a crescut deja în mod semnificativ cheltuielile pentru apărare, provocările în materie de securitate necesită investiții suplimentare în protecția și pregătirea civilă, precum și în mobilitatea militară. Astfel de investiții ar putea avea dublul beneficiu de a aborda provocările în materie de securitate și de a oferi oportunități economiilor regiunilor.

(20) În 2024, veniturile fiscale ale Letoniei au fost de 34,9 % din PIB și au rămas sub media UE, care este de 39,4 %. Letonia continuă să se bazeze în mare măsură pe impozitele pe consum și pe impozitele pe veniturile salariale ca principale surse de venituri. Impozitele pe capital (inclusiv impozitul pe profit) și pe proprietate reprezintă o cotă mai mică din mixul fiscal decât în alte state membre ale UE. În 2025 și 2026, Letonia a majorat ușor impozitele pe capital și diverse impozite pe consum care sunt mai puțin dăunătoare pentru creștere și care contribuie la îndeplinirea obiectivelor de politică (printre acestea, accizele la combustibili, tutun, alcool și băuturi răcoritoare; impozitul pe autovehiculele de serviciu și impozitele pe jocurile de noroc și loterie). Cu toate acestea, veniturile suplimentare provenite din aceste impozite au fost mai mult decât compensate de impactul reformei impozitului pe veniturile salariale din 2025, care a dus la o reducere a veniturilor.

(21) Conform datelor dintr-un sondaj din 2024, economia subterană rămâne la cote ridicate, situându-se la 21,4 % din PIB, în mare parte din cauza proporției ridicate a salariilor nedeclarate („salariile în plic”). Deși Letonia pune în aplicare măsuri pentru a detecta mai bine neplata impozitelor sau evaziunea fiscală, printre aceste măsuri numărându-se facturarea electronică obligatorie pentru tranzacții și sistemul de rating al contribuabililor, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a consolida instrumentele digitale, pentru a încuraja respectarea voluntară a normelor și pentru a consolida mecanismele de asigurare a respectării dispozițiilor.

(22) Contrar practicii din anii precedenți, la pregătirea bugetului pentru 2026, majoritatea economiilor identificate în analizele cheltuielilor au fost direcționate către finanțarea priorităților-cheie ale guvernului. Deși procesul din 2026 a marcat o schimbare binevenită de abordare, Letonia ar putea avea de beneficiat de pe urma unei instituționalizări mai accentuate a acestei practici în bugetele viitoare, precum și de pe urma extinderii domeniului de aplicare și a gradului de ambiție ale analizelor cheltuielilor. Noi măsuri vizând instituirea întocmirii bugetului în funcție de performanțe pot contribui, de asemenea, la consolidarea calității și a eficienței cheltuielilor publice.

([15]) Raport al Comisiei elaborat în conformitate cu articolul 126 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, 3.6.2026, COM(2026) 302 final.

(23) Implicarea sistematică, substanțială și în timp util a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali, a societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne esențială pentru a se asigura asumarea pe scară largă a implementării cu succes a instrumentelor de finanțare ale Uniunii, precum și în contextul semestrului european.

(24) În Letonia, punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune, care includ sprijin din Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul pentru o tranziție justă (FTJ), Fondul social european Plus (FSE+) și Fondul de coeziune (FC), se situează peste ritmul mediu la nivelul UE, atât în ceea ce privește selecția proiectelor, cât și plățile. Este importantă menținerea ritmului actual și maximizarea impactului investițiilor pe teren. Letonia ia deja măsuri în cadrul programelor sale aferente politicii de coeziune pentru a stimula competitivitatea și creșterea. Cu toate acestea, unele domenii pot necesita atât o consolidare suplimentară în ceea ce privește punerea în aplicare, inclusiv cele legate de infrastructura la scară largă și transporturi, cât și intensificarea sprijinului acordat IMM-urilor în regiunile din afara capitalei. Este esențial să se asigure implementarea rapidă și eficace a noilor investiții identificate de Letonia în evaluarea sa intermediară a fondurilor politicii de coeziune, în special a investițiilor legate de cele cinci priorități prevăzute în Regulamentul privind evaluarea intermediară ([16]).

(25) Letonia se confruntă cu provocări legate de accesul la finanțare, cercetare și inovarea, eficiența energetică, transportul durabil, gestionarea resurselor, deficitul de forță de muncă și de competențe, protecția socială, accesul la îngrijiri de sănătate și locuințe.

(26) Deși activitatea de creditare a crescut din 2024 ca urmare a relaxării politicii monetare, nu au existat schimbări structurale semnificative în ceea ce privește împrumuturile bancare acordate întreprinderilor. În timp ce inițiativele guvernamentale au îmbunătățit condițiile de creditare pentru gospodării, în special prin simplificarea condițiilor de refinanțare a creditelor ipotecare, condițiile de împrumut ale întreprinderilor rămân în mare măsură neschimbate. Letonia a pus în aplicare o serie de scheme de sprijin public, în principal prin intermediul instituției financiare de stat pentru dezvoltare ALTUM, printre aceste scheme numărându-se un cadru de garantare publică, un program amplu de investiții, sprijin pentru investiții în domeniul tranziției verzi (cum ar fi furnizarea de încălzire centralizată și producția de biometan), precum și inițiative în domeniul inovării, al rezilienței economice și al produselor militare sau cu dublă utilizare. Sunt necesare mai multe eforturi pentru a sprijini investițiile întreprinderilor în tranziția digitală, inclusiv creșterea intensității digitale de bază. Se aplică în continuare cerințe stricte în materie de garanții și ratele dobânzii rămân ridicate, în special în afara orașului Riga, în pofida solidității financiare a băncilor. Piața de capital a Letoniei este în continuare subdezvoltată. Există în continuare provocări în ceea ce privește extinderea opțiunilor de finanțare dincolo de sursele tradiționale, lucru evidențiat de capitalizarea bursieră scăzută și de recurgerea limitată la acțiuni și obligațiuni cotate pentru finanțare. Investițiile cu capital de risc sunt în urma mediei UE, acestea fiind împiedicate de finanțarea privată slabă, în timp ce fondurile de pensii letone se caracterizează prin investiții naționale limitate și randamente scăzute. Promovarea mobilității debitorilor și a concurenței pe piața împrumuturilor acordate întreprinderilor, continuarea eforturilor de consolidare a schemelor publice de împrumut și de garanții, precum și activarea piețelor de capital ar putea îmbunătăți accesul la finanțare.

(27) Nivelurile scăzute ale cheltuielilor cu cercetarea și dezvoltarea din Letonia, în special în sectorul privat, continuă să limiteze inovarea, după cum reiese din numărul de cereri de brevete per miliard de PIB, care rămâne mai mic decât jumătate din media UE. Cooperarea dintre întreprinderi și mediul academic rămâne limitată, ceea ce încetinește transferul de cunoștințe. Întreprinderile declară că procedurile sunt lungi și complexe atunci când colaborează cu instituții de cercetare, în timp ce cercetătorii nu sunt încurajați să se implice în proiecte aplicate. Aceste provocări au condus la o creștere slabă a productivității, în special în afara regiunii capitalei, situație agravată de intensitatea scăzută a capitalului și de o realocare sectorială limitată. Activitatea start-upurilor este, de asemenea, în urma Estoniei și Lituaniei, cu un număr mai scăzut de înregistrări noi pe an. În pofida mediului de reglementare favorabil, ecosistemele start-upurilor și întreprinderilor în curs de extindere rămân slab dezvoltate, din cauza sprijinului financiar fragmentat și scăzut. Pentru a remedia aceste aspecte, un sprijin financiar conceput strategic, cum ar fi un sprijin care necesită cofinanțare privată sau care impune angajarea de cercetători, precum și realizarea de progrese în ceea ce privește reforma învățământului superior prin care să se încurajeze colaborarea cu industria ar putea contribui la consolidarea capacităților și la stimularea inovării, extinzând astfel implicarea în cercetare și inovare (C&I) și îmbunătățind nivelurile de productivitate. Adoptarea unor politici pe termen lung menite să contribuie la creșterea start-upurilor în Letonia și să stimuleze investițiile întreprinderilor în cercetare și dezvoltare (C&D), inclusiv prin sprijinul pentru ocuparea forței de muncă în domeniul cercetării și dezvoltării în sectorul privat, ar consolida, în timp, și creșterea pe termen mai lung a productivității totale a factorilor (PTF).

([16]) Regulamentul (UE) 2025/1914 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 septembrie 2025 de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare.

(28) În 2025, Letonia a generat 73 % din energia sa electrică netă din surse regenerabile – una dintre cele mai mari ponderi din UE – energia hidroelectrică reprezentând cea mai mare parte a acestei producții. În timp ce capacitatea solară instalată a crescut în ultimii ani, capacitatea eoliană nu a progresat decât marginal. Având în vedere că posibilitățile de a continua extinderea energiei hidroelectrice sunt limitate, este esențial să se dezvolte energia eoliană și energia solară pentru a reduce expunerea la volatilitatea prețurilor combustibililor fosili și a limita dependențele. Deși inițiativele legislative și de reglementare recente au permis reducerea într-o anumită măsură a congestionării rețelei, gestionarea comenzilor în așteptare ar putea fi îmbunătățită, de exemplu prin renunțarea la abordarea „primul sosit, primul servit” și trecerea la o abordare care acordă prioritate proiectelor pregătite să demareze și viabile din punct de vedere financiar. În plus, sunt necesare acțiuni pentru a reduce termenele de acordare a autorizațiilor pentru proiectele din domeniul energiei din surse regenerabile. În cele din urmă, în pofida eforturilor depuse în prezent, procesul de desemnare a zonelor pretabile accelerării proiectelor de producere a energiei din surse regenerabile ar putea fi accelerat.

(29) Consumatorii de energie electrică din Letonia sunt în continuare expuși unor creșteri bruște și imprevizibile ale prețurilor, în special în perioadele în care producția de energie din surse regenerabile este scăzută, când sistemul se bazează mai mult pe producția și importurile costisitoare de combustibili fosili, ceea ce subliniază importanța permanentă a promovării unor soluții de flexibilitate în materie de combustibili nefosili, cum ar fi stocarea energiei și răspunsul la cerere. În 2025, două sisteme de stocare a energiei cu baterii, susținute prin finanțare din partea UE, au fost puse în funcțiune și au început să furnizeze servicii esențiale de flexibilitate. Actualizările recente ale reglementărilor au simplificat procedurile de acordare a autorizației pentru proiectele care combină stocarea în același amplasament și energia din surse regenerabile. S-ar putea face mai multe eforturi pentru a permite consumatorilor și operatorilor să ofere flexibilitate sistemului de energie electrică din Letonia, de exemplu prin promovarea agregatorilor independenți pentru cererea la scară mică, prin trecerea la contracte de energie electrică cu prețuri dinamice și prin testarea unor proiecte-pilot de flexibilitate cu actori mai mari.

(30) Deși consumul final de energie care poate fi atribuit sectorului clădirilor a scăzut în ultimii ani, acest sector rămâne un consumator major de energie în Letonia și sunt necesare măsuri suplimentare pentru a îndeplini obiectivele de renovare și de eficiență energetică pentru 2030. În 2025, au fost puse în aplicare inițiative legislative și de reglementare pentru a accelera ratele de renovare, inclusiv revizuiri ale normelor privind votul și procesul decizional în blocurile de locuințe. Acest lucru este deosebit de relevant având în vedere parcul mare de blocuri de locuințe construite înainte de 1990. Schemele de sprijin pentru eficiența energetică depind în continuare de finanțarea publică, în principal finanțarea din partea UE. Letonia ar putea avea de câștigat de pe urma atragerii unor finanțări private suplimentare, de exemplu prin propunerea unui număr mai mare de instrumente financiare și de opțiuni de reducere a riscurilor, direcționând în același timp sprijinul bazat pe granturi către gospodăriile mai vulnerabile. Sunt necesare eforturi deosebite pentru a promova electrificarea și adoptarea unor tehnologii eficiente din punct de vedere energetic și cu emisii scăzute de dioxid de carbon pentru încălzire și răcire, care reprezintă cea mai mare parte din consumul de energie finală din sectorul rezidențial.

(31) Deși Letonia a luat măsuri pentru decarbonizarea sectorului transporturilor, acesta rămâne una dintre cele mai mari surse de emisii de gaze cu efect de seră (GES) din țară. Transportul rutier depinde în proporție de 92 % de combustibilii fosili și este responsabil pentru 83 % din emisiile generate de transporturi. Legea privind energia din sectorul transporturilor, adoptată la sfârșitul anului 2025 și intrată în vigoare la 1 ianuarie 2026, oferă cadrul pentru îndeplinirea obiectivelor REDIII în sectorul transporturilor. Utilizarea vehiculelor electrice private a crescut ușor, de la 0,8 % în 2024 la 1,05 % în 2025, în timp ce infrastructura de încărcare pentru vehiculele ușoare s-a dublat în 2025, deși a pornit de la o bază scăzută și a rămas limitată pentru vehiculele grele. Prin urmare, Letonia ar avea de câștigat de pe urma promovării în continuare a utilizării vehiculelor cu emisii scăzute și cu emisii zero, inclusiv pentru parcul său de vehicule comerciale, și a extinderii infrastructurii sale de reîncărcare, în special pentru vehiculele grele. În ceea ce privește transportul feroviar, în timp ce 90 % din transportul feroviar de călători este electrificat, serviciile de transport de marfă se bazează în continuare pe motorină, electrificarea feroviară globală a Letoniei situându-se la doar 14 %, comparativ cu acoperirea medie de 57 % la nivelul UE. Se preconizează că finalizarea Rail Baltica va integra strategic Letonia în rețeaua feroviară a UE, va îmbunătăți în mod semnificativ acoperirea feroviară, facilitând în același timp trecerea de la transportul rutier la cel feroviar și, prin urmare, va sprijini reducerea în continuare a emisiilor de GES generate de transporturi.

(32) Letonia se confruntă cu provocări în tranziția sa către o economie circulară, iar productivitatea resurselor sale se situează în prezent la aproximativ jumătate din media UE. Letonia și-a redus în mod semnificativ emisiile de GES din industria prelucrătoare, dar intensitatea energetică a industriei prelucrătoare letone rămâne printre cele mai ridicate din UE. Deși Letonia și-a îmbunătățit sistemul de gestionare a deșeurilor, introducând colectarea separată a produselor textile în 2025 și lansând un sistem de depozitare a țigaretelor electronice în 2026, și deși are o rată de reciclare bună pentru anumite fluxuri de deșeuri (ambalaje din plastic, deșeuri din construcții și demolări), rata sa de utilizare circulară a materialelor în 2024 a fost doar jumătate din media UE (6,8 % față de 12,2 % pentru UE) și, prin urmare, ar putea fi îmbunătățită în continuare. Aproape jumătate din deșeurile municipale din Letonia sunt încă trimise la depozitele de deșeuri. Letonia este pe cale să nu își îndeplinească obiectivul de eliminare a dioxidului de carbon. În perioada 2020-2023, creșterea emisiilor de GES în sectorul LULUCF este rezultatul cumulativ al unor rate de recoltare mai ridicate și al unei rate de mortalitate mai ridicate în pădurile mature.

(33) Având în vedere rolul esențial al capitalului uman în consolidarea competitivității și a autonomiei strategice a Uniunii, în 2026 Consiliul a recomandat statelor membre să ia măsuri pentru a aborda urgent provocările structurale legate de capitalul uman în domeniul competențelor, al educației și al formării, care frânează competitivitatea. Recomandările specifice adresate Letoniei în 2026 pot contribui la punerea în aplicare a Recomandării Consiliului referitoare la capitalul uman în Uniune.

(34) Deficitul de forță de muncă și de competențe, inclusiv în sectoarele STIM, în învățământ, cercetare și digitalizare, precum și în sectorul social și în cel al îngrijirilor de sănătate, continuă să împiedice competitivitatea. Deficitul de forță de muncă în sectoare precum producția de energie și industria prelucrătoare rămâne ridicat și se preconizează că se va agrava în următoarele decenii. Îmbunătățirea condițiilor de muncă ar putea contribui la atragerea și păstrarea lucrătorilor calificați, inclusiv în sectoare precum învățământul, îngrijirile de sănătate și asistența socială. Mai mult, numărul scăzut de absolvenți în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) și deficitul de forță de muncă în domeniul cercetării subminează capacitatea de inovare și competitivitatea Letoniei. Letonia are rezultate slabe în ceea ce privește competențele digitale, în special competențele digitale de bază, clasându-se pe locul al patrulea între țările UE cu cele mai slabe performanțe în domeniu, ceea ce afectează și digitalizarea IMM-urilor. În pofida eforturilor recente, sistemul de învățare în rândul adulților din Letonia rămâne fragmentat și nu este pe deplin adaptat la nevoile pieței forței de muncă. Letonia ar avea de câștigat de pe urma consolidării planificării sale pe termen lung în domeniul educației adulților prin adoptarea unei strategii naționale în domeniul dezvoltării capitalului uman. Politicile active în domeniul pieței forței de muncă (ALMP) și educația și formarea profesională (VET) ar putea fi mai bine corelate cu nevoile pieței forței de muncă printr-o cooperare strânsă cu organizațiile patronale și cu sindicatele.

(35) Letonia se confruntă în continuare cu niveluri ridicate de inegalitate, raportul dintre chintila superioară și cea inferioară crescând de la 6,28 în 2024 la 6,68 în 2025, cu mult peste media UE, care este de 4,62. În plus, deși rata persoanelor expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială a scăzut în 2024 la 24,3 %, aceasta rămâne peste media UE, de 21 %. Rata riscului de sărăcie este deosebit de ridicată pentru grupurile vulnerabile, cum ar fi persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și gospodăriile monoparentale. Acest lucru reflectă acoperirea relativ scăzută a protecției sociale și gradul scăzut de adecvare a acesteia, în special în ceea ce privește prestațiile cu caracter necontributiv. Impactul transferurilor sociale, altele decât pensiile, care era deja unul dintre cele mai scăzute din UE, a scăzut pentru al doilea an consecutiv. Pentru persoanele cu dizabilități, acoperirea alocațiilor speciale pentru îngrijire este scăzută, iar alocațiile existente nu au fost majorate pentru a ține pasul cu inflația. În pofida unei serii de măsuri recente, adecvarea pensiilor pentru limită de vârstă rămâne printre cele mai scăzute din UE, preconizându-se că rata agregată de înlocuire se va deteriora și mai mult în următorii ani în absența unui răspuns politic. Serviciile sociale și îngrijirea de lungă durată, în special îngrijirea la domiciliu, rămân subdezvoltate. În plus, persistă diferențe teritoriale în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială. Regiunile care se învecinează cu Rusia și Belarus, în special Latgale, și zonele rurale sunt afectate în mod deosebit de depopulare, de un nivel de instruire mai scăzut, de accesul limitat la îngrijiri de sănătate și la servicii sociale, ceea ce exacerbează excluziunea socială și riscurile de sărăcie. Abordarea acestor provocări ar contribui, de asemenea, la sprijinirea convergenței sociale ascendente, în conformitate cu analiza de țară din a doua etapă efectuată de serviciile Comisiei vizând cadrul de convergență socială ([17]).

(36) Rezultatele privind starea de sănătate din Letonia prezintă puține îmbunătățiri, această țară înregistrând una dintre cele mai scăzute rate ale speranței de viață din UE și rate ridicate ale mortalității evitabile. În ciuda unor finanțări suplimentare, cheltuielile publice scăzute pentru îngrijirile de sănătate afectează reziliența sistemului și continuă să împiedice accesul la îngrijiri de calitate, după cum o demonstrează perioadele lungi de așteptare și cuantumul ridicat al plăților din buzunar din cauza unui pachet limitat de prestații legale. Deși guvernul a luat unele măsuri pentru a aborda nivelul ridicat al cheltuielilor din buzunar, inclusiv o extindere a listei medicamentelor compensate și creșterea ratei de rambursare, plățile din buzunar ridicate continuă să reprezinte o sarcină financiară disproporționată pentru gospodăriile cu venituri mici, exacerbând astfel inegalitățile în ceea ce privește rezultatele privind starea de sănătate și generând niveluri ridicate de nevoi medicale nesatisfăcute în rândul întregii populații. În plus, instituțiile medicale se confruntă cu un deficit grav de profesioniști în domeniul sănătății, recrutarea și păstrarea personalului medical fiind descurajate de condițiile de muncă precare. Găsirea de soluții pentru volumul mare de muncă, creșterea structurală a remunerațiilor din sectorul public al îngrijirilor de sănătate și îmbunătățirea perspectivelor de carieră ar putea contribui la atragerea personalului în acest sector. Factorii de risc comportamentali – cum ar fi consumul excesiv de alcool, fumatul și activitatea fizică scăzută – rămân factori-cheie ai rezultatelor slabe privind starea de sănătate. Acest lucru ar putea fi atenuat prin consolidarea politicilor preventive în domeniul sănătății, inclusiv a depistării medicale și a campaniilor de sănătate publică.

([17]) SWD(2026) 122 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF) [Analiza de țară din a doua etapă privind convergența socială, în conformitate cu cadrul de convergență socială (CCS)], 2026.

(37) Fondul de locuințe al Letoniei este în continuare depășit și inadecvat, în special în ceea ce privește eficiența energetică, din cauză că de ani de zile investițiile sunt insuficiente și din cauza numărului mare de blocuri de locuințe construite înainte de 1990. Acest lucru exercită o presiune financiară asupra gospodăriilor, în special având în vedere creșterea costurilor energiei. Disparitățile regionale și socioeconomice puternice limitează construcția de locuințe și renovările, în special în afara orașului Riga. În plus, piața închirierilor și piața locuințelor sociale rămân subdezvoltate. Accesul la locuințe sociale este determinat în principal de nivelul veniturilor și nu este bine adaptat nevoilor persoanelor cu dizabilități. Abordarea „locuință înainte de toate" (housing first) este subdezvoltată și se limitează la regiunea capitalei Riga. În general, lipsa de adăpost rămâne o provocare socială persistentă și nu este abordată suficient de politicile naționale. Penuria de locuințe de calitate și la prețuri accesibile subminează mobilitatea forței de muncă și bunăstarea socială. Letonia a pus în aplicare un anumit număr de scheme pentru a sprijini construirea de locuințe la prețuri accesibile în regiuni, în principal prin intermediul instituției financiare de stat pentru dezvoltare ALTUM, dar sunt necesare mai multe eforturi pentru a extinde fondul de locuințe sociale și pentru a îmbunătăți calitatea și caracterul adecvat al locuințelor, inclusiv prin renovări și îmbunătățiri energetice, în special în afara regiunii capitalei.

(38) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, în 2026 Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare Recomandarea din 2026 privind politica economică a zonei euro. În cazul Letoniei, recomandarea 1 contribuie la punerea în aplicare a primei, a celei de a doua și a celei de a treia recomandări privind zona euro, recomandarea 2 contribuie la punerea în aplicare a celei de a patra recomandări privind zona euro, recomandarea 3 contribuie la punerea în aplicare a celei de a șaptea, de a noua și de zecea recomandări privind zona euro, recomandarea 4 contribuie la punerea în aplicare a celei de a șaptea recomandări privind zona euro, iar recomandarea 5 contribuie la punerea în aplicare a celei de a cincea recomandări privind zona euro.

RECOMANDĂ ca, în 2026 și în 2027, Letonia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să adere în continuare la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu la 21 ianuarie 2025, utilizând, în același timp, flexibilitatea permisă de clauza derogatorie națională activată de Consiliu. Să consolideze nivelul de pregătire în domeniul apărării, asigurând, în același timp, sustenabilitatea datoriei și eficiența cheltuielilor și adaptând treptat bugetul pentru a susține creșterea structurală a cheltuielilor pentru apărare. Să se asigure că măsurile luate pentru a atenua impactul creșterii prețurilor la energie sunt temporare, orientate către protejarea gospodăriilor vulnerabile sau către satisfacerea nevoilor întreprinderilor mari consumatoare de energie, păstrează stimulentele pentru economisirea energiei și sunt compatibile din punctul de vedere al costului bugetar cu angajamentele asumate în contextul cadrului bugetar al UE. Să asigure faptul că finanțele publice sunt adecvate pentru a face față nevoilor în materie de cheltuieli structurale, inclusiv pentru apărare și reziliența împotriva amenințărilor hibride, pentru îngrijirile de sănătate și protecția socială, de exemplu prin extinderea impozitării la surse mai puțin dăunătoare creșterii economice, prin promovarea unor măsuri vizând deplasarea activităților informale sau nedeclarate în economia formală și prin generalizarea practicii redirecționării cheltuielilor către domenii prioritare pe baza unor analize ale cheltuielilor publice, extinzând în același timp domeniul de aplicare și ambiția acestora.

2. Să asigure continuitatea reformelor și a investițiilor implementate în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență. Să mențină ritmul de implementare în cadrul programelor politicii de coeziune, bazându-se, după caz, pe realocări către prioritățile strategice și pe flexibilitățile convenite în contextul evaluării intermediare a cadrului politicii de coeziune. Să abordeze provocările unice de natură socioeconomică, de securitate și de pregătire civilă cu care se confruntă în special regiunile de la frontiera externă estică a UE, inclusiv necesitatea de a investi în infrastructură cu dublă utilizare.

3. Să îmbunătățească accesul la finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv în afara regiunii capitalei, printre altele prin stimularea concurenței în sectorul financiar și prin dezvoltarea pieței de capital. Să faciliteze digitalizarea întreprinderilor, în special a întreprinderilor mici și mijlocii. Să încurajeze investițiile private în cercetare și inovare, inclusiv prin consolidarea cooperării dintre întreprinderi și mediul academic, prin reducerea sarcinii administrative în cadrul parteneriatelor public-privat și prin sprijinirea comercializării cercetării și prin intensificarea inovării.

4. Să continue implementarea energiei din surse regenerabile, inclusiv prin îmbunătățirea acordării autorizațiilor, desemnarea zonelor pretabile accelerării proiectelor de producere a energiei din surse regenerabile și promovarea unor soluții de flexibilitate în materie de combustibili nefosili. Să intensifice eficiența energetică și decarbonizarea clădirilor. Să accelereze decarbonizarea sectorului transporturilor, inclusiv prin accelerarea finalizării Rail Baltica. Să sporească utilizarea eficientă a resurselor și tranziția către o economie circulară prin ecoinovare și prin practici de gestionare durabilă a resurselor.

5. Să abordeze deficitul de forță de muncă și de competențe, inclusiv prin măsuri direcționate de perfecționare și recalificare a adulților pentru a răspunde nevoilor pieței forței de muncă și prin îmbunătățirea condițiilor de muncă. Să întărească protecția socială cu scopul de a reduce sărăcia și inegalitățile, inclusiv prin îmbunătățirea caracterului adecvat al pensiilor pentru limită de vârstă și a accesului la servicii sociale de calitate. Să consolideze caracterul adecvat și accesibilitatea sistemului de sănătate cu scopul de a îmbunătăți rezultatele privind starea de sănătate, inclusiv prin furnizarea de resurse umane și financiare adecvate, prin extinderea pachetului de prestații legale, prin reducerea plăților din buzunar și prin consolidarea măsurilor preventive în domeniul sănătății. Să sporească disponibilitatea și calitatea locuințelor sociale și locuințelor la prețuri accesibile, în special în afara regiunii capitalei.

Adoptată la Bruxelles, 10 iulie 2026.

Pentru Consiliu

Președintele

S. HARRIS